

2022-04-28
S2022/02312 (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att genomföra en registerbaserad kartläggning av hälsoläget bland personer med psykisk funktionsnedsättning som får stöd enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en registerbaserad kartläggning av hälsoläget bland personer med psykisk funktionsnedsättning som får stöd enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Vid genomförandet av uppdraget ska Socialstyrelsen samverka med Folkhälsomyndigheten och Myndigheten för delaktighet. Socialstyrelsen ska senast den 30 september 2023 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningen av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2022 använda 1 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2022 uppförda anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri, anslagsposten 3 Till Kammarkollegiets disposition. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2022. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2023 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Personer med psykisk funktionsnedsättning har sämre hälsa än genomsnittet och kan ha en livssituation som innebär en ökad risk för att utsättas för våld. Därutöver har gruppen sämre munhälsa och de skattar också sin munhälsa sämre än övrig befolkning. Eftersom personer med psykisk funktionsnedsättning kan ha svag möjlighet till eget inflytande, ekonomisk otrygghet och brist på tillgänglighet är deras förutsättningar för en god hälsa ofta sämre. Faktorer som ökar risken för munsjukdomar är exempelvis bristfälliga munhygienvanor, osunda och oregelbundna kostvanor och rökning. Psykisk funktionsnedsättning kan påverka personers möjligheter att sköta sin munhygien och kan bidra till ändring i dygnsrytm och oregelbundna kostvanor som i sin tur ökar risken för munsjukdomar. Ytterligare är långvariga läkemedelsbehandlingar, som ofta orsakar muntorrhet, vanligt förekommande bland personer med psykisk funktionsnedsättning.

Personer med psykisk funktionsnedsättning har ofta behov av flera olika insatser och därför behöver insatserna vara samordnade för att på bästa sätt bidra till personernas hälsa. Rapporter visar att det digitala utanförskapet förstärkts hos vissa personer med funktionsnedsättning under den pågående covid-19-pandemin. Det handlar dels om tillgången till vård kopplat till covid-19, dels om sociala interaktioner på digitala plattformar. Pandemin har medfört vissa begränsningar i tillgången till hälso- och sjukvård för personer med funktionsnedsättning. Därutöver har covid-19-pandemin inneburit påfrestningar på grund av inställda ej covid-relaterade rehabiliteringsinsatser. Svårigheterna beror på att verksamheter har stängt och att personal har förflyttats till covid-relaterade vårdverksamheter, men också på att patienter inte har vågat komma på grund av smittorisk. Regeringen ser därför en registerbaserad kartläggning som en del i kunskapsinhämtningen kopplat till målgruppen personer med psykisk funktionsnedsättning.

Närmare om uppdraget

I uppdraget ingår bland annat att analysera målgruppens psykiska och somatiska hälsa inklusive tandhälsa, överdödlighet samt tillgång till insatser från socialtjänst, hälso- och sjukvård inklusive läkemedelsbehandling och tandvård.

Vidare ska målgruppens sysselsättningsmöjligheter, sysselsättningsgrad och våldsutsatthet belysas i kartläggningen. Utifrån resultatet av kartläggningen ska Socialstyrelsen lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka hälsan i målgruppen och skapa förutsättningar för en mer jämlik och jämställd vård, tandvård och omsorg. Socialstyrelsen ska även synliggöra de delar av kartläggningen där antaganden bygger på ett otillräckligt faktaunderlag, hur sådana brister påverkar kartläggningen samt lämna förslag till åtgärder som kan genomföras för att över tid rätta till dessa brister. I arbetet med uppdraget ska jämställdhetsperspektivet och barnrättsperspektivet särskilt beaktas och alla uppgifter ska redovisas könsuppdelat om det inte finns särskilda skäl däremot.

Regeringens målsättning med uppdraget är att få ett kunskapsunderlag som kan användas för att få en bild av hälsoläget bland personer med psykisk funktionsnedsättning. Målsättningen är även att över tid öka tillförlitligheten i underlagen avseende målgruppens psykiska och somatiska hälsa.

Regeringen beräknar att 1 000 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget för 2023 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Kalle Brandstedt

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevision
Finansdepartementet/BA
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ekol
Folkhälsomyndigheten
Myndigheten för delaktighet